

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

21. lipnja 2016.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Slobodno kretanje robe – Zabrana mjera koje imaju istovrsni učinak kao količinska ograničenja izvoza – Članak 35. UFEU-a – Društvo s poslovnim nastanom u nizozemskoj jezičnoj regiji Kraljevine Belgije – Propisi kojima se pod prijetnjom apsolutne ništavosti nameće obveza sastavljanja računa na nizozemskom jeziku – Ugovor o koncesiji s prekograničnim karakterom – Ograničenje – Opravdanje – Nepostojanje proporcionalnosti“

U predmetu C-15/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Rechtbank van koophandel te Gent (Trgovački sud u Gentu, Belgija), odlukom od 18. prosinca 2014., koju je Sud zaprimio 16. siječnja 2015., u postupku

New Valmar BVBA

protiv

Global Pharmacies Partner Health Srl,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, A. Tizzano, potpredsjednik, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, A. Arabadžiev i F. Biltgen, predsjednici vijeća, J. Malenovský, J.-C. Bonichot, C. Vajda, S. Rodin i E. Regan (izvijestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: H. Saugmandsgaard Øe,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 26. siječnja 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za New Valmar BVBA, P. Devos, *advocaat*,
- za belgijsku vladu, J. Van Holm i L. Van den Broeck, u svojstvu agenata, uz asistenciju H. De Bauw i B. Martel, *advocaten*,
- za litavsku vladu, D. Kriaučiūnas i R. Dzikovič, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, E. Manhaeve, M. van Beek i G. Wilms, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: nizozemski

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 21. travnja 2016.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 45. UFEU-a.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između New Valmara BVBA i Global Pharmacies Partner Healtha Srl (u daljnjem tekstu: GPPH) u vezi s neplaćanjem više računa.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Članak 226. Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (SL L 347, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 1., str. 120.), kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 2010/45/EU od 13. srpnja 2010. (SL L 189, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 1., str. 335.) (u daljnjem tekstu: Direktiva 2006/112), utvrđuje što se obvezno mora nalaziti na računima.
- 4 Članak 248.a Direktive navodi kako slijedi:

„Za potrebe nadzora i u vezi s računima za robu ili usluge isporučene na njihovom području i računima koje je primio porezni obveznik s poslovnim nastanom na njihovom području, države članice mogu, za određene porezne obveznike ili u određenim slučajevima, zahtijevati prijevod na svoj službeni jezik. Međutim, države članice ne moraju propisati opći zahtjev za prijevodom računa.”

Belgijsko pravo

- 5 Članak 4. Grondweta (Ustav) u svojoj konsolidiranoj verziji od 17. veljače 1994. (*Belgisch Staatsblad*, 17. veljače 1994., str. 4054.) određuje:

„Belgija obuhvaća četiri jezične regije: francusku jezičnu regiju, nizozemsku jezičnu regiju, dvojezičnu regiju Bruxelles-Capitale i njemačku jezičnu regiju.

Svaka općina Kraljevine pripada jednoj jezičnoj regiji.

[...]”

- 6 Članak 129. stavak 1. točka 3. Ustava određuje:

„Parlamenti Francuske zajednice i Flamanske zajednice, svaki za ono što se na njega odnosi, dekretom uređuju, isključujući saveznog zakonodavca, korištenje jezika u:

[...]

3. društvenim odnosima između poslodavca i njegova osoblja, kao i u aktima i dokumentima poduzetnika koji su propisani zakonom i propisima.”

- 7 Na temelju članka 52. stavka 1. prvog podstavka *Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken* (Zakona o uporabi jezika u upravnim stvarima), konsolidiranima kraljevskom odlukom od 18. srpnja 1966. (*Belgisch Staatsblad*, 2. kolovoza 1966., str. 7798.) (u daljnjem tekstu: Zakon o uporabi jezika):

„Za akte i dokumente koji su propisani zakonom i propisima [...], industrijski, trgovački ili financijski poduzetnici koriste jezik regije gdje imaju poslovni nastan ili gdje imaju različita mjesta poslovanja.”

- 8 Decreet tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen (Dekret kojim se uređuje uporaba jezika u području društvenih odnosa između poslodavaca i radnika, kao i u području poduzetničkih akata i dokumenata propisanih zakonom i propisima) Vlaamse Gemeenschap (Flamanske zajednice, Belgija) od 19. srpnja 1973. (*Belgisch Staatsblad*, 6. rujna 1973., str. 10089.; u daljnjem tekstu: Dekret o uporabi jezika) donesen je na temelju članka 129. stavka 1. točke 3. Ustava.

- 9 Članak 1. tog dekreta propisuje:

„Ovaj se dekret primjenjuje na fizičke i pravne osobe koje imaju mjesto poslovanja u nizozemskoj jezičnoj regiji. Uređuje korištenje jezika u području društvenih odnosa između poslodavaca i radnika, kao i u području poduzetničkih akata i dokumenata propisanih zakonom.

[...]”

- 10 Članak 2. navedenog dekreta precizira da „[j]ezik koji treba koristiti u društvenim odnosima između poslodavaca i radnika, kao i u poduzetničkim aktima i dokumentima propisanim zakonom jest nizozemski.”

- 11 Sukladno članku 10. istog dekreta:

„Dokumenti odnosno akti protivni odredbama ovog dekreta ništavi su. Ništavost utvrđuje sud po službenoj dužnosti.

[...]

Presudom se nalaže zamjena, po službenoj dužnosti, dotičnih dokumenata.

Konvalidacija ima učinak tek od dana zamjene: za pisane dokumente od deponiranja zamjenskih dokumenata u tajništvu radnog suda.

[...]”

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 12 New Valmar, belgijsko društvo s poslovnim nastanom u Evergemu (Belgija) je 12. studenoga 2010. s GPPH-om, talijanskim društvom s poslovnim nastanom u Milanu (Italija), sklopio ugovor kojim je potonje društvo određeno za isključivog koncesionara New Valmara u Italiji za distribuciju dječjih proizvoda. Taj je ugovor trebao isteći 31. prosinca 2014.

- 13 Na temelju članka 18. tog ugovora o koncesiji, na njega se primjenjivalo talijansko pravo, a za eventualne sporove među strankama nadležni su bili sudovi u Gentu (Belgija).

- 14 New Valmar je preporučanim pismom od 29. prosinca 2011. prijevremeno okončao taj ugovor, s učinkom od 1. lipnja 2012.

- 15 Podneskom od 30. ožujka 2012., New Valmar je pokrenuo postupak pred Rechtbankom van koophandel te Gent (Trgovački sud u Gentu, Belgija) zahtijevajući da se GPPH-u naloži da mu plati iznos od otprilike 234 192 eura, s naslova podmirenja više neplaćenih računa.
- 16 GPPH je protuzahtjevom zatražio da se New Valmaru naloži plaćanje naknade štete u iznosu od 1 467 448 eura za skrivljeni raskid njihova ugovora o koncesiji.
- 17 Protiveći se zahtjevu New Valamara, GPPH je istaknuo ništavost računa u glavnom postupku jer oni, kao „akti i dokumenti propisani zakonom i propisima” u smislu Zakona o uporabi jezika i Dekreta o uporabi jezika (u daljnjem tekstu zajedno: propisi o kojima je riječ u glavnom postupku) nisu bili u skladu s kogentnim propisima zbog toga što podaci na tim računima, uključujući opće uvjete, a izuzevši podatke koji su se odnosili na New Valmar, PDV i banku, nisu bili na nizozemskom već na talijanskom jeziku iako je poslovni nastan New Valmara u nizozemskoj jezičnoj regiji Kraljevine Belgije.
- 18 New Valmar je 14. siječnja 2014., tijekom postupka, GPPH-u uputio prijevod istih računa na nizozemskom jeziku. Međutim, iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da su oni na temelju propisa iz glavnog postupka i dalje bili apsolutno ništavi.
- 19 New Valmar ne osporava da dotični računi nisu u skladu s propisima iz glavnog postupka. On međutim ističe da su oni među ostalim protivni odredbama prava Unije o slobodnom kretanju robe, osobito članku 26. stavku 2., kao i člancima 34. i 35. UFEU-a.
- 20 Sud koji je uputio zahtjev se pita, uzimajući u obzir presudu od 16. travnja 2013., Las (C-202/11, EU:C:2013:239), može li obveza poduzetnika koji imaju sjedište u nizozemskoj jezičnoj regiji Kraljevine Belgije da pod prijetnjom ništavosti izdaju račune na nizozemskom jeziku predstavljati prepreku međunarodnoj trgovini, bi li se takva eventualna prepreka mogla opravdati jednim ili više ciljeva općeg interesa, poput promicanja i poticanja uporabe službenog jezika odnosno osiguravanja učinkovitosti upravnog nadzora i je li ta eventualna prepreka proporcionalna ciljevima kojima teži.
- 21 U tim je okolnostima Rechtbank van koophandel te Gent odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebali li članak 45. UFEU-a tumačiti na način da mu se protivi propis federalne jedinice države članice, kao u ovom slučaju Flamanske zajednice u saveznoj državi Belgiji, koji svakom poduzetniku koji ima mjesto poslovanja na području te jedinice, u skladu s člankom 52. [Zakona o uporabi jezika] u vezi s člankom 10. [Dekreta o uporabi jezika], nalaže obvezu izdavanja računa prekograničnog karaktera isključivo na službenom jeziku te federalne jedinice, uz prijetnju ništavosti koju sud utvrđuje po službenoj dužnosti?”

O prethodnom pitanju

Dopuštenost i opseg pitanja

- 22 Kao prvo, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je dotični ugovor iz glavnog postupka izričito predviđao da se na njega primjenjuje talijansko pravo. Međutim, pitanje se temelji na premisi prema kojoj su usprkos primjeni tog prava kao prava koje se primjenjuje na ugovor, propisi o kojima je riječ u glavnom postupku primjenjivi u okviru glavnog postupka.
- 23 U tom pogledu valja podsjetiti da – s obzirom na to da je na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji sâm snosi odgovornost za sudsku odluku koju mora donijeti da, ovisno o pojedinostima predmeta, ocijeni kako nužnost tako i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu (vidjeti osobito presudu

od 18. veljače 2016., Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, t. 27.) – na postavljeno pitanje valja odgovoriti na temelju te pretpostavke čiju utemeljenost treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev, osobito uzimajući u obzir, kao što ističe nezavisni odvjetnik u točkama 25. do 28. svojeg mišljenja, odredbe Uredbe (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) (SL 2008., L 177., str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 109.)

- 24 Kao drugo, kako u svojem pisanom očitovanju, tako i na raspravi, belgijska je vlada isticala da, suprotno onomu što je sud koji je uputio zahtjev naveo u svojoj odluci, propisi o kojima je riječ u glavnom postupku ne nalažu uporabu nizozemskog jezika za sve podatke na računu, već samo za one koji su zakonski obvezni s obzirom na propise koji se primjenjuju u području PDV-a. Međutim, budući da su potonji podaci nabrojani u članku 226. Direktive 2006/112, lako je doći do njihova prijevoda na sve jezike Europske unije.
- 25 U tom pogledu valja podsjetiti da je dužnost Suda da u okviru raspodjele ovlasti između sudova Unije i nacionalnih sudova uzme u obzir pravni i činjenični kontekst utvrđen odlukom kojom se upućuju prethodna pitanja unutar kojeg je to pitanje postavljeno. Prema tome, kakve god bile kritike koje je belgijska vlada uputila protiv tumačenja nacionalnog prava koje je iznio sud koji je uputio zahtjev, ispitivanje ovog prethodnog pitanja se treba izvršiti uzimajući u obzir tumačenje tog prava koje je dao taj sud (vidjeti u tom smislu osobito presudu od 29. listopada 2009., Pontin, C-63/08, EU:C:2009:666, t. 38.).
- 26 U ovom slučaju treba dakle dati odgovor na pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev temeljeći se na pretpostavki prema kojoj svi podaci na računu trebaju, sukladno propisima iz glavnog postupka, biti na nizozemskom jeziku.
- 27 Kao treće, u svojem pisanom očitovanju belgijska vlada ističe da je u nedostatku bilo kakve veze između situacije o kojoj je riječ u glavnom postupku i slobodnog kretanja radnika, ovo prethodno pitanje nedopušteno odnosno, u najmanju ruku, na njega ne treba odgovarati jer se odnosi na tumačenje članka 45. UFEU-a.
- 28 U tom je pogledu dovoljno istaknuti da je, u okviru suradnje između nacionalnih sudova i Suda ustanovljene u članku 267. UFEU-a, na Sudu da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji je pred njim. U tom smislu Sud mora, ako je to potrebno, preoblikovati postavljena pitanja. Naime, zadaća je Suda tumačiti sve odredbe prava Unije kada je to potrebno nacionalnim sudovima radi rješavanja predmeta u kojima vode postupke, čak i ako te odredbe nisu izričito navedene u pitanjima koja su uputili Sudu (vidjeti osobito presudu od 17. prosinca 2015., Szemerey, C-330/14, EU:C:2015:826, t. 30.).
- 29 Slijedom toga, čak i ako je sud koji je uputio zahtjev formalno ograničio svoje pitanje samo na tumačenje članka 45. UFEU-a, ta okolnost ne sprečava Sud da mu pruži sve elemente tumačenja prava Unije koji mogu biti korisni za rješavanje predmeta koji se pred njim vodi, bez obzira na to je li se taj sud u tekstu svojeg pitanja na njih pozvao. U tom smislu na Sudu je da iz svih podataka koje je dostavio nacionalni sud, a posebno iz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku, izvuče one dijelove navedenog prava koje je potrebno tumačiti imajući u vidu predmet spora u glavnom postupku (vidjeti osobito po analogiji presudu od 17. prosinca 2015., Szemerey, C-330/14, EU:C:2015:826, t. 31.).
- 30 U ovom slučaju, neovisno o tome što se u prethodnom pitanju navodi članak 45. UFEU-a, iz obrazloženja odluke kojom se upućuje zahtjev jasno proizlazi da sud koji je uputio zahtjev želi utvrditi jesu li propisi o kojima se radi u glavnom postupku sukladni pravilima UFEU-a u području slobodnog kretanja robe, jer navedeni sud izričito u tom pogledu navodi da se New Valmar u glavnom postupku pozvao na članak 26. stavak 2. kao i članke 34. i 35. UFEU-a.

- 31 Budući da se predmet u glavnom postupku ne odnosi na uvoz već na izvoz robe iz Belgije u drugu državu članicu, u ovom slučaju Italiju, valja utvrditi da se može primijeniti samo članak 35. UFEU-a koji zabranjuje mjere koje imaju istovrsni učinak kao količinska ograničenja izvoza.
- 32 Belgijska vlada međutim ističe da propise o kojima se radi u glavnom postupku ne treba ocijeniti uzimajući u obzir primarno pravo Unije, već samo Direktivu 2006/112 jer se njome ostvaruje potpuno usklađivanje u tom području. Naime, članak 248.a te direktive dopušta državama članicama da u svojim zakonodavstvima odrede da računi izdani u prekograničnom kontekstu budu na jeziku koji nije jezik države članice odredišta usluga ili robe. Predviđevši tu mogućnost država članica da zatraže prijevod računa na njihov službeni jezik vezano za isporuku robe ili pružanje usluga na njihovu državnom području, ta odredba uostalom podrazumijeva da se računi u pravilu sastavljaju na službenom jeziku države članice na čijem državnom području poduzetnik koji izdaje račun ima poslovni nastan.
- 33 U tom pogledu valja međutim podsjetiti da se sustavom Unije u području PDV-a ostvaruje samo progresivno i djelomično usklađivanje nacionalnih zakonodavstava (u tom pogledu osobito vidjeti presudu od 26. veljače 2015., VDP Dental Laboratory i dr., C-144/13, C-154/13 i C-160/13, EU:C:2015:116, t. 60. kao i navedenu sudsku praksu).
- 34 Stoga, ni članak 226. Direktive 2006/112 koji se odnosi na sadržaj računa, ni članak 248.a te direktive koji odredišnim državama članicama dopušta da u određenim slučajevima zahtijevaju prijevod računa koji se odnosi na isporuku prekograničnog karaktera na jedan od njezinih službenih jezika, ne određuju, kao što ističe nezavisni odvjetnik u točkama 45. do 48. svojeg mišljenja, mogućnost država članica da poduzetnike koji imaju poslovni nastan na njihovu državnom području podvrgnu obvezi da sastavljaju sve račune na njihovu službenom jeziku, odnosno na jeziku koji je služben na tom području.
- 35 S obzirom na prethodna razmatranja, valja preoblikovati postavljeno pitanje na način da njime sud koji je uputio zahtjev pita treba li članak 35. UFEU-a tumačiti na način da mu se protivi propis federalne jedinice države članice, kao u ovom slučaju Flamanske zajednice u Kraljevini Belgiji, koji svakom poduzetniku koji ima mjesto poslovanja na području te jedinice nalaže obvezu navođenja svih podataka na računima prekograničnog karaktera isključivo na službenom jeziku te jedinice, uz prijetnju ništavosti tih računa koju sud utvrđuje po službenoj dužnosti.

Postojanje ograničenja obuhvaćenog člankom 35. UFEU-a

- 36 Sud je presudio da je nacionalna mjera koja je primjenjiva na sve poslovne subjekte koji djeluju na državnom području i unaprijed utječe na izlazak proizvoda s nacionalnog tržišta navedene države članice izvoza kao i na stavljanje na nacionalno tržište navedene države članice, obuhvaćena zabranom utvrđenom u članku 35. UFEU-a (u tom smislu vidjeti presudu od 16. prosinca 2008., Gysbrechts i Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, t. 40. do 43.).
- 37 Osim toga, valja podsjetiti da je svako ograničenje, pa čak i manje važnosti, jedne od temeljnih sloboda predviđenih UFEU-om, njime zabranjeno (u tom smislu vidjeti presudu od 1. travnja 2008., Vlada Francuske zajednice i Valonska vlada, C-212/06, EU:C:2008:178, t. 52. i navedenu sudsku praksu).
- 38 U ovom slučaju, iz odluke kojom se upućuje zahtjev proizlazi da na temelju propisa o kojima je riječ u glavnom postupku, računi, uključujući one koji se odnose na prekogranične transakcije, koje izdaju poduzetnici koji imaju mjesto poslovanja u nizozemskoj jezičnoj regiji Kraljevine Belgije obvezno i pod prijetnjom ništavosti koju sud utvrđuje po službenoj dužnosti, moraju biti sastavljeni na nizozemskom jeziku, te da je samo verzija na tom jeziku vjerodostojna.
- 39 Prema belgijskoj vladi, takvi se propisi ne mogu smatrati ograničenjem slobodnog kretanja robe jer se računima, koji su jedini predmet navedenih propisa, samo potvrđuje tražbina koja proizlazi iz ugovora koji su sklopile dotične stranke. Međutim, ti propisi, za razliku od onih o kojima je bila riječ u

predmetu u kojem je odlučeno presudom od 16. travnja 2013., Las (C-202/11, EU:C:2013:239), ne utječu na slobodu stranaka da taj ugovor sastave na izabranom jeziku i, prema tome, ne ugrožavaju izražavanje međusobnog pristanka. Ne može se dakle smatrati da propisi o kojima je riječ u glavnom postupku imaju utjecaj na trgovinu među državama članicama.

- 40 Međutim, uskrativši dotičnim poslovnim subjektima mogućnost slobodnog izbora jezika kojim se oboje služe, za sastavljanje svojih računa i nametnuvši im u tu svrhu jezik koji ne odgovara nužno onomu čije su korištenje ugovorili u svojim ugovornim odnosima, propisi poput ovih o kojima je riječ u glavnom postupku mogu povećati opasnost od osporavanja i neplaćanja računa, jer se njihovi adresati mogu protiviti njihovu plaćanju pozivajući se na svoju stvarnu ili navodnu nesposobnost da razumiju njihov sadržaj.
- 41 Suprotno tomu, adresat računa sastavljenog na jeziku koji nije nizozemski bi mogao, uzimajući u obzir apsolutnu ništavost kojom je taj račun zahvaćen, osporavati njegovu valjanost samo iz tog razloga, iako je taj račun sastavljen na jeziku koji razumije. Takva bi ništavost osim toga izdavatelju računa mogla prouzročiti značajne nepovoljnosti poput gubitka zateznih kamata, jer iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da u nedostatku suprotne ugovorne odredbe navedene kamate načelno počinju teći tek od izdavanja novog računa sastavljenog na nizozemskom jeziku.
- 42 Iz toga slijedi da propisi poput ovih o kojima je riječ u glavnom postupku, čak i ako se odnose na jezik na kojem trebaju biti sastavljeni podaci na računu, a ne na sadržaj njihove ugovorne veze, zbog pravne nesigurnosti koju prouzrokuju dovode do ograničavajućih učinaka na trgovinsku razmjenu koji mogu dovesti do odvratanja od sklapanja ili nastavka ugovornih veza s poduzetnikom koji ima poslovni nastan u nizozemskoj jezičnoj regiji Kraljevine Belgije.
- 43 Međutim, iako je istina da takvi propisi, budući da se bez razlike primjenjuju na svaki račun koji izdaje poduzetnik koji ima svoje mjesto poslovanja u toj regiji, mogu utjecati kako na unutarnju trgovinu u dotičnoj državi članici, tako i na prekograničnu trgovinsku razmjenu, ostaje činjenica da mogu, kao što ističe nezavisni odvjetnik u točkama 61. do 68. svojeg mišljenja, više ugroziti potonju jer je manje vjerojatno da će kupac iz države članice koja nije Kraljevina Belgija moći razumjeti nizozemski jezik u odnosu na kupca iz te potonje države članice gdje je taj jezik jedan od službenih jezika.
- 44 Uzimajući u obzir argumentaciju belgijske vlade koja se odnosi na doseg propisa o kojima je riječ u glavnom postupku, spomenutu u točki 24. ove presude, valja precizirati da ograničavajuća priroda tih propisa uopće neće biti dovedena u pitanje ako se dokaže, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, da se samo obvezni podaci navedeni u članku 226. Direktive 2006/112 moraju sastaviti na nizozemskom jeziku, što dovodi do iste pravne nesigurnosti poput one ustanovljene u točki 42. ove presude.
- 45 Osim toga, ograničavajući učinci navedenih propisa ne smiju biti isuviše proizvoljni ili neizravni da bi ih se moglo, sukladno sudskoj praksi Suda osobito sadržanoj u presudama od 7. ožujka 1990., Krantz (C-69/88, EU:C:1990:97, t. 10. i 11.), i od 13. listopada 1993., CMC Motorradcenter (C-93/92, EU:C:1993:838, t. 10. do 12.), smatrati ograničenjem u smislu članka 35. UFEU-a.
- 46 Naime, kao što to proizlazi iz točaka 40. do 43. ove presude, takvi propisi mogu imati utjecaj, čak i ako je manje važnosti, na ugovorne odnose, tim više što, kako je istaknuto na raspravi, nije rijetkost da se ti odnosi konkretiziraju samim izdavanjem računa. Međutim, kako je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 69. svojeg mišljenja, taj utjecaj ne ovisi o budućem hipotetskom događaju nego o izvršavanju prava na slobodno kretanje robe (prema analogiji osobito vidjeti presudu od 1. travnja 2008., Vlada Francuske zajednice i Valonska vlada, C-212/06, EU:C:2008:178, t. 51.).
- 47 Iz toga proizlazi da propisi, poput ovih o kojima je riječ u glavnom postupku, čine ograničenje obuhvaćeno člankom 35. UFEU-a.

O postojanju opravdanja

- 48 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, nacionalna mjera kojom se ograničava izvršavanje zajamčenih temeljnih sloboda može biti prihvaćena samo pod uvjetom da se njome želi ostvariti cilj od javnog interesa, da je prikladna za njegovo ostvarenje i da ne prelazi ono što je nužno za njegovo postizanje (u tom smislu osobito vidjeti presudu od 1. listopada 2015., *Trijber i Harmsen*, C-340/14 i C-341/14, EU:C:2015:641, t. 70.).
- 49 U ovom slučaju, belgijska je vlada istaknula da se propisima o kojima se radi u glavnom postupku želi, s jedne strane, potaknuti korištenje službenog jezika dotične jezične regije i, s druge strane, osigurati učinkovitost nadzora službi nadležnih u području PDV-a.
- 50 U tom pogledu valja podsjetiti da je cilj promicanja i poticanja korištenja jednog od službenih jezika države članice legitimni cilj kojim se načelno može opravdati ograničenje obveza nametnutih pravom Unije (u tom smislu vidjeti presude od 28. studenoga 1989., *Groener*, C-379/87, EU:C:1989:599, t. 19.; od 12. svibnja 2011., *Runevič-Vardyn i Wardyn*, C-391/09, EU:C:2011:291, t. 85., kao i od 16. travnja 2013., *Las*, C-202/11, EU:C:2013:239, t. 25. do 27.).
- 51 Osim toga, Sud je već priznao da je potreba očuvanja učinkovitosti fiskalnog nadzora cilj od općeg interesa koji može opravdati ograničenje izvršavanja temeljnih sloboda priznatih Ugovorom (u tom smislu osobito vidjeti presude od 20. veljače 1979., *Rewe-Zentral*, 120/78, EU:C:1979:42, t. 8., kao i od 15. svibnja 1997., *Futura Participations i Singer*, C-250/95, EU:C:1997:239, t. 31.).
- 52 Valja ustvrditi da su propisi poput ovih o kojima je riječ u glavnom postupku u stanju postići ta dva cilja jer, s jedne strane, omogućuju očuvanje uobičajene uporabe nizozemskog jezika prilikom sastavljanja službenih dokumenata, poput računa, i jer, s druge strane, mogu olakšati nadležnim nacionalnim tijelima nadzor takvih dokumenata.
- 53 Međutim, da bi udovoljili zahtjevima koje postavlja pravo Unije, propisi poput ovih o kojima je riječ u glavnom postupku moraju biti proporcionalni navedenim ciljevima.
- 54 Međutim, u ovom slučaju, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 90. do 92. svojeg mišljenja, propisi države članice koji ne samo da nameću korištenje njezina službenog jezika za sastavljanje računa koji se odnose na prekogranične transakcije nego i osim toga omogućuju izdavanje vjerodostojne verzije tih računa također na jeziku koji dotične stranke poznaju, pogađaju manje slobodu kretanja robe od propisa o kojima je riječ u glavnom postupku, iako su prikladni za jamčenje ciljeva navedenih propisa (prema analogiji vidjeti presudu od 16. travnja 2013., *Las*, C-202/11, EU:C:2013:239, t. 32.).
- 55 Stoga, što se tiče cilja koji se sastoji u osiguravanju učinkovitosti fiskalnog nadzora, belgijska je vlada sama na raspravi navela da prema upravnoj okružnici od 23. siječnja 2013. porezna uprava ne može uskratiti pravo na odbitak PDV-a samo zato što su zakonom propisani podaci na računima sastavljeni na jeziku koji nije nizozemski, što upućuje na to da korištenje takvog drugog jezika ne može biti prepreka ostvarenju tog cilja.
- 56 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja ustvrditi da propisi poput ovih o kojima je riječ u glavnom postupku prekoračuju ono što je nužno za ostvarivanje ciljeva spomenutih u točkama 48. do 51. ove presude i ne mogu se prema tome smatrati proporcionalnima.
- 57 Slijedom toga, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 35. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi propis federalne jedinice države članice, kao u ovom slučaju Flamanske zajednice u Kraljevini Belgiji, koji svakom poduzetniku koji ima mjesto poslovanja na području te jedinice nalaže obvezu navođenja svih podataka na računima prekograničnog karaktera isključivo na službenom jeziku te federalne jedinice, uz prijetnju ništavosti tih računa koju sud utvrđuje po službenoj dužnosti.

Troškovi

- 58 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Članak 35. UFEU-a treba tumačiti na način da mu se protivi propis federalne jedinice države članice, kao u ovom slučaju Flamanske zajednice u Kraljevini Belgiji, koji svakom poduzetniku koji ima mjesto poslovanja na području te jedinice nalaže obvezu navođenja svih podataka na računima prekograničnog karaktera isključivo na službenom jeziku te jedinice, uz prijetnju ništavosti tih računa koju sud utvrđuje po službenoj dužnosti.

Potpisi